

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В ПРОЦЕСІ ВУЗІВСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Мельничук О.Б.,

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

кандидат психологічних наук, доцент

Анотація. В статті проаналізовано психологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з соціальної допомоги та соціальної роботи. Визначено психологічні аспекти становлення професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери як умови їх ефективної професійної діяльності та здійснення соціально-психологічної реабілітації в соціальній сфері. Наведено модель психологічної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, що включає в себе цикл вибіркового психологічного дисциплін: дисципліни, орієнтовані на систему теоретичних базових знань з практичної психології; дисципліни, що визначають технолого-творчий компонент професійного інтелекту у професійній діяльності; дисципліни, що визначають особистісно-діяльнісний компонент професійної діяльності та професійного інтелекту.

Ключові слова: психологічні засади професійної підготовки, професійна підготовка фахівців соціальної сфери, професійний інтелект, професійний інтелект фахівців соціальної сфери, соціально-психологічна реабілітація.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства, що переживає економічні, політичні та соціокультурні перетворення висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців соціальної сфери. Розробка теоретичних засад і практичних механізмів державного і громадського регулювання соціальних проблем стає пріоритетним напрямком соціальної політики, реалізувати яку під силу лише професіоналам. Ускладнення суспільного життя громадян та завдання соціальної допомоги різним кризовим категоріям населення потребують прогресивних та мобільних підходів у підготовці сучасних фахівців соціальної сфери. Актуальні питання професійної підготовки фахівців соціальної сфери спеціальностей «Соціальна допомога» та «Соціальна робота» вимагають визначення новітніх напрямків, підходів, методів та перспектив розвитку системи професійної освіти таких фахівців.

Стан наукової розробки проблеми. Проблеми підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в Україні знайшли своє відображення в наукових працях О.Безпалько, І.Звереві, А.Капської, О.Карпенко, З.Кияниці, В.Кузьмінського та ін. Питання психологічного забезпечення професійної діяльності розглядалися в роботах В.Бодрова, О.Бондарчук, Л.Карамушки, М.Корольчук, Н.Кривоконь, П.Криворучко, Г.Ложкіна, С.Максименка, В.Москаленко, Г.Нікіфорова, В.Осьодло, В.Панка та ін.. Проблематика психологічного забезпечення професійної підготовки фахівців соціальної сфери піднімається в роботах сучасних філософів, соціологів, психологів, а

також практиків соціальних, психологічних та соціально-психологічних служб різного спрямування. Крім того, на думку В.Семиченко, будь-яка професійна діяльність має значний вплив на особистість майбутнього фахівця, позаяк процес адаптації до відповідних умов закономірно приводить до закріплення певних пізнавальних стратегій, способів взаємодії з матеріальними, духовними та соціальними об'єктами. [10] Саме тому такими актуальними є питання психологічного забезпечення підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в нових складних умовах соціокультурних трансформацій українського суспільства, що визначатиме потенційні можливості їх психологічної компетентності.

Теоретичний аналіз наукової літератури та аналіз практики професійної діяльності фахівців свідчить про зв'язок інтелекту особистості та успішності її професійної діяльності. Розв'язання специфічних завдань соціальної сфери потребують формування професійного інтелекту фахівців у цій сфері, який містить складові високого розвитку як загальних, так і спеціальних здібностей, сформованості професійно значущих інтелектуальних якостей та індивідуального інтелектуального стилю, інтелектуальної культури та продуктивності, що зумовлені особливостями професійної діяльності в цій галузі. Формування професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери є важливою умовою їх професійної підготовки та готовності до здійснення професійної діяльності та соціально-психологічної реабілітації, зокрема.

Таким чином, соціальна значущість проблеми, необхідність подальшого розширення теоретичних та прикладних досліджень особливостей професійної підготовки фахівців соціальної сфери і обумовили вибір теми нашого дослідження: «Психологічні засоби формування професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери в процесі вузівської професійної підготовки до соціально-психологічної реабілітації».

Об'єкт дослідження – психологічні аспекти процесу професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до соціально-психологічної реабілітації.

Предмет дослідження – психологічні аспекти формування професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери.

Мета дослідження – дослідити психологічні аспекти формування професійного інтелекту в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери як умови ефективного здійснення ними соціально-психологічної реабілітації в професійній діяльності.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психологічної складової змісту професійної діяльності фахівців соціальної сфери.

2. Визначити психологічні засади формування професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери як умови професійної готовності до здійснення соціально-психологічної реабілітації.

3. Визначити модель формування професійного інтелекту в процесі психологічної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до соціально-

психологічної реабілітації в рамках спеціалізації «Соціально-психологічна реабілітація» в процесі професійної підготовки у вузі.

Результати дослідження. Основою роботи фахівців соціальної сфери є допомога людям, які опинилися у непростих життєвих ситуаціях, пробудження у них життєвих сил, включення їх, наскільки можливо, у контекст життєдіяльності сім'ї, соціальної спільноти, суспільства. В Україні клієнтами чи потенційними клієнтами соціальної роботи найчастіше вважають представників вразливих (пригнічених) верств, груп населення («груп ризику»), тобто індивідів та групи, що зазнають чи мають ризик зазнати негативних впливів соціальних, економічних, екологічних чинників або захворіти. До таких категорій клієнтів належать: бездомні люди; родини, в яких існують проблеми дитячої занедбаності, сексуального, фізичного тощо насилля щодо дитини або одного з партнерів; подружні пари, що мають серйозні подружні конфлікти; родини, в яких дитина проявляє девіантну та делінквентну поведінку, має значні труднощі у навчанні; особи, які живуть з ВІЛ/СНІД, та їхні родини; особи, які мають низькі доходи через безробіття, відсутність годувальника, фізичні обмеження, недостатність навичок тощо; особи, які перебувають в ув'язненні чи колишні ув'язнені, життя яких поруйноване покаранням за порушення закону; незаміжні вагітні дівчата-підлітки або такі, що вже виховують дитину; особи, які мають соматичні (тілесні), психічні захворювання або інвалідність; безнадійно хворі; залежні від алкоголю, наркотиків особи та їхні родини; мігранти і меншини, що мають недостатні ресурси, можливості, жертви расизму, сексизму (статевої дискримінації) або інших форм дискримінації; особи із затримками розвитку (інваліди розвитку) та їхні родини; особи похилого віку, які не можуть адекватно функціонувати; мігранти і біженці, яким не вистачає необхідних для життя ресурсів; діти, які залишилися без піклування батьків або які зазнають насилля; діти, які мають проблеми у навчанні, та їхні родини; особи, які перебувають у стресовому стані, спричиненому травматичними подіями (смерть близької людини, природні або техногенні катастрофи, вихід на пенсію тощо), а також діти, які покинули родину та ін. Зараз до вказаних категорій додалися вимушені переселенці із зони АТО, учасники бойових дій та члени їх сімей, родини, що втратили близьких під час бойових дій та ін. Все це вимагає розробки та втілення нових стратегій, концептів, нестандартних рішень та форм організації соціальної роботи. [1]

Нова концептуальна основа підготовки фахівців соціальної сфери має враховувати соціально-гуманітарний зміст соціальної допомоги та міждисциплінарний і інтегративний характер такої роботи. Сучасний розвиток суспільства безперервно супроводжується асиміляцією психології в різноманітні сфери життєвої діяльності людини. Актуальним є залучення практичних психологів до вирішення широкого кола соціальних проблем та приватного життя людини. Отримання відповідного фаху майбутніми працівниками соціальної сфери значно посилить ефективність їх професійної діяльності. Знання психології різних соціальних категорій клієнтів та

професійне використання психотехнологій у роботі з ними є ефективним підґрунтям та засобами для розв'язання багатьох проблем, що переживають клієнти фахівця соціальної сфери. [7]

Подолання складних життєвих обставин (ситуацій) потребує мобілізації й оптимального використання особистісних ресурсів клієнта і ресурсів середовища. Завданнями фахівців є допомога клієнтам справитися із наслідками критичної події, обмежити обсяги втрат, швидше повернутися до нормального стану та відновити свої ресурси. Для соціальних працівників важливим є пошук ресурсів, які сприяють поліпшенню соціального функціонування клієнта. Робота з внутрішніми ресурсами (інтелект, освіта, професія, цілеспрямованість, воля, мотивація та ін.) дає можливість клієнтам повірити у власні сили, усвідомити власну компетенцію і здібності, навчитися самоконтролю і позитивної самооцінки, оволодіти навичками управління собою і своїми соціальними ролями тощо. Все це, по суті, складає завдання також і роботи практичного психолога, зокрема, в напрямку психологічної допомоги та соціально-психологічної реабілітації. Підґрунтям проведення реабілітаційних заходів з клієнтом є визнання того, що ця людина раніше була здатна адекватно функціонувати в тих сферах діяльності, активність в яких підлягала ослабленню. Відповідно, мета реабілітації – відновлення, повернення людини до попереднього стану або до попередньої здатності нормально функціонувати. [1; 5; 9]

Тому, в цілому специфіку психологічної допомоги в соціальній сфері можна визначити як здійснення психологічної та соціально-психологічної реабілітації, що включає: 1) проведення реабілітаційно-експертної діагностики (психодіагностичне обстеження клієнта та встановлення його реабілітаційного діагнозу, на основі якого будується наступна реабілітаційна програма та здійснюється забезпечення можливості враховувати індивідуальні особливості особистості, що реабілітується, динаміку її патологічного процесу, у тому числі її психосоціальних, біологічних особливостей і зв'язків із трудовим колективом, віку, освітнього цензу, фаху, сімейно-побутової обстановки тощо); 2) визначення реабілітаційного прогнозу; 3) визначення заходів, технічних засобів реабілітації та послуг, які допоможуть клієнтові відновити порушені або компенсувати втрачені здібності (психологічне консультування, психологічна корекція та немедична психотерапія тощо). Отже, психологічна та соціально-психологічна реабілітація в своїх видах та формах здійснення забезпечує використання єдиних методичних і організаційних підходів до вирішення актуальних проблем різних категорій клієнтів соціальної сфери. Соціально-психологічна реабілітація є базовою специфічною діяльністю у наданні психологічних послуг в соціальній сфері. [5]

Аналіз наукової літератури показує різноманітність підходів до інтерпретації поняття психологічної готовності до професійної діяльності – це наукові положення щодо психологічної готовності до праці (М. Дяченко, Л. Кандибович, Н. Левітов, С. Максименко, В. Моляко, О. Пелех, М. Смульсон та ін.), психологічної готовності особистості до діяльності (К. Дурай-Новакова,

М. Дяченко, Л. Кандибович, В. Моляко, О.Сафін, Д.Узнадзе, С. Тарасова та ін.), психологічної готовності до професійної діяльності (М. Дяченко, Л. Кандибович, С. Кучеренко, Є. Романова В. Семнченко та ін.). [2; 8; 11]

Психологічна готовність у сучасній психології трактується як значуща передумова регуляції, стійкості та ефективного здійснення будь-якої цілеспрямованої діяльності. Виділяють два основних підходи до визначення змісту та структури психологічної готовності: функціональний (Ф. Генев, Е. Ільїн, Н. Левітов, В.Нерсесян, А. Пуні, В. Пушкін) і особистісний (К. Дурай-Новакова, М. Дяченко, Л. Кандибович, В. Моляко) [3, с. 39].

Функціональний підхід готовності до будь-якого виду діяльності робить акцент на стані психічних функцій особистості – інтелектуальних, вольових, емоційно-чуттєвих та ін., тобто певний оптимальний стан таких функцій забезпечуватиме високий рівень досягнень при виконання певного виду діяльності. Особистісний підхід до аналізу психологічної готовності фокусується на виявленні резервів вдосконалення психічних процесів, станів, властивостей і якостей особистості, а також підготовки її до виконання основних функцій того чи іншого виду діяльності.

Специфіка професійної діяльності фахівця соціальної сфери надає особливої актуальності питанням, пов'язаним із психологічними засадами професійної підготовки майбутніх фахівців цієї сфери у вузі та, зокрема, психологічними засадами формування професійного інтелекту. Проблеми формування професійного інтелекту детерміновані як успішністю та ефективністю засвоєння психологічних дисциплін, так і формуванням адекватної сучасним вимогам наукової психологічної позиції професіонала та формуванням особистості самого майбутнього фахівця. Сучасна практика надання допомоги в соціальній сфері свідчить про виражену суперечність між потребою в фахівцях з високою психологічною культурою та компетентністю і низьким рівнем її розвитку у випускників факультетів підготовки фахівців соціальної сфери вузів. [6]

Процес професійного становлення майбутніх фахівців соціальної сфери детермінується системою психологічних та соціально-психологічних чинників екзогенного та ендогенного характеру, на рівнях загальної спрямованості інтересів та ціннісних орієнтацій, а також ситуативно-конкретних установок особистості. [4]

Отже, існує об'єктивна потреба в забезпеченні в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери формування професійного інтелекту як неодмінної умови їхнього професійного становлення, підвищення ефективності майбутньої професійної діяльності, що визначатиме специфіку аналізу, осмислення, розуміння ними соціальних проблем суспільства та оволодіння навичками спілкування з різними категоріями клієнтів та, в кінцевому рахунку, забезпечення ефективної соціально-психологічної допомоги та реабілітації, зокрема.

Ми виходимо з того, що одним із важливих факторів становлення професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери є психологічне проектування освітнього середовища, що передбачає розробку системи

педагогічних заходів, орієнтованих на становлення професійного інтелекту. Тому, задля професіоналізації підготовки сучасних фахівців соціальної сфери спеціальностей «Соціальна допомога» та «Соціальна робота», доцільним є включення до програми їх фахової підготовки спеціалізації «Соціально-психологічна реабілітація».

Модель психологічної підготовки включає в себе цикл вибіркового дисциплін спеціалізації «Соціально-психологічна реабілітація» та містить в собі такі складові:

- дисципліни, орієнтовані на систему теоретичних базових знань з практичної психології;
- дисципліни, що визначають технолого-творчий компонент професійного інтелекту у професійній діяльності;
- дисципліни, що визначають особистісно-діяльнісний компонент професійної діяльності та професійного інтелекту, зокрема.

Так, зокрема, дисципліни, орієнтовані на систему теоретичних базових знань з практичної психології, («Психодіагностика», «Основи психоконсультації та психокорекції», «Психологія здоров'я», «Патопсихологія», «Психологія кризових станів особистості», «Психологія конфлікту», «Етнопсихологія» та ін.) забезпечують складову професійної обізнаності професійного інтелекту майбутніх фахівців з соціальної допомоги та роботи у теоретичних та прикладних аспектах сучасних підходів до надання психологічної допомоги та здійснення соціально-психологічної реабілітації. Професійна діяльність фахівця соціальної сфери та практичного психолога-реабілітолога, в першу чергу, безумовно, базується на глибоких теоретичних знаннях фундаментальних понять сучасної психології. Крім того, такі фахівці в процесі вузівської підготовки отримують та засвоюють спеціальні знання з загальної психодіагностики, основ консультування та психокорекції, технології психосоціальної допомоги тощо. Дисципліни, що визначають технолого-творчий компонент професійної діяльності, забезпечують формування практичних навичок і умінь психологічної та соціально-психологічної реабілітації різних категорій клієнтів соціальної сфери, тобто сприяють становленню процесуальної складової професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери («Психологія різних груп клієнтів соціальної сфери», «Реабілітаційна психологія», «Соціально - психологічна служба соціальної сфери», «Технології психосоціальної допомоги в соціальній сфері», «Соціально-психологічна реабілітація різних груп клієнтів»). В процесі навчання майбутні фахівці з соціально-психологічної реабілітації набувають навичок відбору релевантних методів психодіагностики з врахуванням психодіагностичних ситуацій та завдань, здійснення психодіагностичного обстеження (формулювання психодіагностичних суджень та психодіагностичних умовисновків), постановки психологічного діагнозу різним категоріям клієнтів, використання індивідуальних та групових форм психологічної допомоги та соціально-психологічної реабілітації тощо. Дисципліни, що визначають особистісно-діяльнісний компонент («Організація

та методика соціально-психологічного тренінгу», «Актуальні проблеми соціально-психологічної реабілітації в соціальній сфері», «Тренінг професійно-особистісного зростання»), забезпечують професійно-особистісну та інтелектуально-особистісну готовність майбутніх фахівців соціальної сфери до надання соціальних, психологічних послуг різним категоріям клієнтів та здійснення соціально-психологічної реабілітаційної діяльності, зокрема. Успішність вирішення професійних завдань, значною мірою, детермінується також сформованістю індивідуальної стратегії майбутнього фахівця, що, в свою чергу, визначається особливостями складу мислення, креативністю, професійною інтуїцією, проникливістю, комунікативними вміннями, чутливістю до психологічних проблем тощо. Психологічні дисципліни даного компоненту сприятимуть розвитку індивідуальних особистісних якостей, що визначатиме ефективну професійну діяльність фахівців соціальної сфери в майбутньому: соціально-психологічна компетентність як здатність ефективно взаємодіяти з людьми в системі міжособистісних стосунків, вміння орієнтуватися в соціальних ситуаціях, правильно визначати особистісні особливості та емоційні стани інших людей, вибирати адекватні способи взаємин з ними та реалізувати їх в процесі взаємодії; здатність до індивідуалізації як вміння розрізняти індивідуальні риси особистості і у відповідності з ними змінювати процес взаємодії; емпатія як здатність до співпереживання, співчуття, до розуміння стану інших, як готовність надати їм соціальну та психологічну допомогу; здатність до саморегуляції як вміння управляти собою та мобілізувати свої психічні ресурси; рефлексія як здатність усвідомлювати свої власні потреби та мотиви, аналізувати свої думки та дії, як здатність до самопізнання; толерантність як стресостійкість, як відсутність або послаблення реагування на несприятливі фактори; ерудиція як загальна поінформованість про різні області життєдіяльності людини та суспільства в цілому.

Висновки. Кардинальні соціокультурні, економічні та політичні перетворення в сучасній Україні потребують принципових змін соціальної політики держави, пошуку нових підходів до вирішення соціального захисту населення, надання соціальної, психологічної та соціально-психологічної допомоги різним категоріям клієнтів соціальної сфери. Психологічна та соціально-психологічна реабілітація стає пріоритетним напрямком державної соціальної політики. Запити сучасності потребують гнучкого реагування системи професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до професійної діяльності. Забезпечення засад психологічної підготовки та формування професійного інтелекту майбутніх соціальних працівників в процесі навчання в вузі, в кінцевому рахунку, визначатиме перспективи ефективної соціальної, психологічної та соціально-психологічної допомоги в соціальній сфері, в цілому, та здійсненні психологічної та соціально-психологічної реабілітації різних категорій клієнтів, зокрема. Професійна підготовка фахівців із соціальної допомоги до психологічних та соціально-психологічних реабілітаційних заходів сприятиме більш ефективній організації соціальної адаптації різних категорій клієнтів соціальної сфери та інтеграції їх в суспільство.

Література

1. Блінов О. А. Соціально-психологічні основи реабілітації в соціальній роботі: практикум / О.А.Блінов. – К. : НАУ, 2013. – 80с.
2. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А. Психологические проблемы готовности к деятельности. — Минск : Изд-во Белорус. ун-та, 1976. — 176 с.
3. Карамушка Л. М. Психологія управління: навч. посіб. — К. : Міленіум, 2003. — 344 с.
4. Кривоконь Н.І. Соціально-психологічні чинники професійної самоідентифікації фахівців системи соціального захисту населення. Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.05 / Н.І. Кривоконь; Ін-т психології ім. Г.С.Костюка АПН України. — К., 2002. — 20 с.
5. Медична та соціальна реабілітація : Навч. посібник / за ред. І. Р. Мисули, Л. О. Вакуленко. - Тернопіль : ТДМУ, 2005. - 402 с.
6. Мельничук О.Б. Психологічні основи формування професійної Я-концепції майбутніх фахівців соціальної сфери / О.Б.Мельничук // Соціальна робота та управління: соціологія, психологія, педагогіка, соціальна робота, філософія: Міжнародний збірник наукових праць НПУ імені М.П.Драгоманова. – Випуск 2 / За заг. ред.. В.П.Андрущенко, А.О.Ярошенко, І.П.Ковчиної. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – С. 61- 69.
7. Мельничук О.Б. Формування професійної культури майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах вузівської підготовки / О.Б.Мельничук // Актуальні питання психологічного забезпечення навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах [Текст]: матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. (Київ, 25 травня 2012 р.) – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. – С. 143-145.
8. Моляко В. А. Психологическая готовность к труду на современном производстве // Трудовая подготовка учащихся в межшкольных комбинатах: Психологический аспект / под ред. В. А. Моляко. - К.: Рад. шк., 1988. - С. 7-13.
9. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. – Вид. 2-ге стереотип. – К.: Либідь, 2001. – 536с.
10. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? / В. А. Семиченко // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. – К.: ВІПОЛ, 2000. – С. 176–203.
11. Смирнов А. А. О психологической подготовке к труду /А.А.Смирнов// Вопросы психологии. - 1984. - № 5. - С. 107–114.

References transliterated

1. Boretska G. Є. Suchasni tehnologii formuvannja angломовної компетентії v govornini v uchniv osnovної i starshoi shkoli / G. Є. Borec'ka // Inozemni movi. – 2010. – №2. – P.23-26.
2. Buchatska S. M. Psihologichni osoblivosti pidgotovki studentiv z inozemної movi / S. M. Buchac'ka // zb. nauk. prac' №33. Ch.II. – Hmel'nic'kij : Vid-vo Nacional'ної akademії DSPU, 2005. – p. 139-142.
3. Gaponenko L. P. Pedagogichni umovi formuvannja gotovnosti studentiv do inshomovного spilkuvannja / L. P. Gaponenko // Naukovi zapiski. Serija: Pedagogichni nauki. – Kirovograd: RVC KDPU im. V. Vinnichenka, 2002. – Vipusk 45. Chastina 1. – P. 77-79.
4. Grinchishin A. M. Komunikativna sprjamovanist' navchannja inozemної movi majbutnih fahivciv mizhnarodnih vidnosin / A.M. Grinchishin // Materiali naukovopraktichної. konf. (1), Hmel'nic'kij: TUP, 2003. – P. 121-126.
5. Zontova S. Є. Kognitivnij pidhid do navchannja inshomovної leksiki / S. Є. Zontova /

Problemi suchasnoї pedagogichnoї osviti: zb. nauk. prac'. – Jalta: RVV KGU, 2005. – Vip.8, ch. 2. – P. 89- 93.

6. Kossov B. Psihologicheskaja podgotovka specialista / B. Kossov, S. Birjukov, I. Valeeva, I. Shuranova // Vysshee obrazovanie v Rossii. 1999. №1. S.71-75.

7. Mil'rud R. P. Metodika prepodavanija anglijskogo jazyka. English Teaching Methodology : ucheb. posob. dlja vuzov / R. P. Mil'rud. – 2-e izd., stereotip. – M. : Drofa, 2007. – 253 p.

Мельничук О.Б. Психологические средства формирования профессионального интеллекта будущих специалистов социальной сферы в процессе вузовской профессиональной подготовки к социально-психологической реабилитации.

Аннотация. В статье проанализированы психологические основы профессиональной подготовки будущих специалистов по социальной помощи и социальной работе. Описаны психологические аспекты становления профессионального интеллекта будущих специалистов социальной сферы как условия их эффективной профессиональной деятельности и осуществления социально-психологической реабилитации в социальной сфере. Приведена модель психологической подготовки будущих специалистов социальной сферы, что включает в себя цикл дополнительных психологических дисциплин: дисциплины, ориентированные на систему теоретических базовых знаний с практической психологии; дисциплины, определяющие технологический компонент профессионального интеллекта в профессиональной деятельности; дисциплины, определяющие личностно-деятельностный компонент профессиональной деятельности и профессионального интеллекта.

Ключевые слова: психологические основы профессиональной подготовки, профессиональная подготовка специалистов социальной сферы, профессиональный интеллект специалистов социальной сферы, социально-психологическая реабилитация.

Melnychuk O.B. Psychological means for formation of professional intellect of future professionals in the social sphere during university training to social and psychological rehabilitation

Abstract. In this article psychological bases of professional training of future social support and social work specialists are analysed. Psychological aspects of formation of professional intelligence of the future social area specialists are determined as conditions of their effective professional activity and performing socially-psychological rehabilitation in social area. A model of psychological trainings of future social area specialists which includes the following series of psychological subjects is given: subjects, focused on the system of basic theoretical knowledge of practical psychology; subjects which include technological and creative component of professional intelligence in professional activity; subjects which determine personality and activity component of professional activity and professional intelligence.

Key words: psychological bases of professional training, professional training of social area specialists, professional intelligence, professional intelligence of social area specialists, socially-psychological rehabilitation.